"कुन्ताः प्रविशन्ति" । अनयोर्हि श्वेतादिभिः कुन्तादिभिश्च अचेतनतया केवलैर्धावनप्रवेशनक्रिययोः कर्त्तृतयाऽन्वयमलभमानैरेतत्सिद्धये आत्मसम्बन्धिनोऽश्वादयः पुरुषादयश्चाक्षिप्यन्ते । पूर्व्वत्र प्रयोजनाभावाद्रूढिः । उत्तरत्र कुन्तादीनामतिगहनत्वं प्रयोजनं । अत्र च मुख्यार्थस्यात्मनोऽप्युपादानं । लक्षणलक्षणायान्तु परस्यैवोपलक्षणमित्यनयोर्भेदः । इयमेव "अजहत्स्वार्था" इत्युच्यते ॥

(१५) अर्पणं स्वस्य वाक्यार्थे परस्यान्वयसिद्धये ।
उपलक्षणहेतुत्वादेषा लक्षणलक्षणा ॥

रूढिप्रयोजनयोर्लक्षणलक्षणा यथा । "कलिङ्गः साहसिकः" "गङ्गायां घोषः" इति च । अनयोर्हि पुरुषतटयोर्वाक्यार्थेऽन्वयसिद्धये कलिङ्गगङ्गाशब्दावात्मानमर्पयतः ॥ यथा वा ।

"उपकृतं बहु तत्र किमुच्यते सुजनता प्रथिता भवता परं ।
विदधदीदृशमेव सदा सखे सुखितमास्व ततः शरदां शतं" ॥

अत्रापकारादीनां वाक्यार्थेऽन्वयसिद्धय उपकृतादयः शब्दा आत्मानमर्पयन्ति । अत्रापकारिणं प्रत्युपकारादिप्रतिपादनान्मुख्यार्थबाधः । वैपरीत्यलक्षणःसम्बन्धः । फलमप्यपकारातिशयः । इयमेव "जहत्स्वार्था" इत्युच्यते ॥

(१६) आरोपाध्यवसानाभ्यां प्रत्येकं ता अपि द्विधा ।

ताः पूर्व्वोक्ताश्चतुर्भेदलक्षणाः ।